

התישבות

הכמת הפרצות

רק לעיתים רחוקות מכיל גליון אישוס פר-טיאסמה כה רבים כזה שהוכן לא מכבר בידי חבר פעילי המחנה התורתי. קבוצה זו של צעירים דתיים בלתי-מפלגתיים מנהלת מזה זמן רב תעמולה במעבדות ובישובי עולים, למען רישום ילדים בבתי-ספר דתיים. את גליון האישוס הכינו הצעירים בצורת חוברת צהובה, הנקראת הדין, והמוקדשת ל-מאבקה של העליה החדשה על זכויותיה לחינוך דתי. בין יתר הפרשיות של מעשי כפייה חילונית על עולים דתיים, בולט במיוחד סיועו אחד.

במושבו העולים בית-נחמיה, ליד לוד, מת-גוררים משפחות-עולים מפרס. המושב מסו-

ההיסטורית באו"ם על חלוקת ארץ-ישראל והקמת מדינה יהודית, כבר היה המאורע הי-גדול בחייו בעוני הרומנטיקה. רק יודעי-דבר ידעו כי ההחלטה הגורלית, הנראית כיום כמחויבת המציאות, היתה תלויה כמה פעמים בחוט השערה.

אחד היודעים הוא יוליוס הבר, הסופר כי הוא "שגריר יהודי בלתי-רשמי". השבוע גילה הבר, יהודי אמריקאי שהשתתף בעיצוב המאורע, כמה סרטים מאלפים על המקורות שיצרה את המאורע.

למחרת היום. ב-25 בנובמבר הופיעו רבים מבין הנציגים באו"ם כדי להביע את עמדת ממשלותיהם. ביניהם היה הנציג של האיטלי, שהודיע כי ארצו מצדדת בחלוקה. הצבעת-נסיון גילתה כי 34 תמכו בהצעת החלוקה, 13 התנגדו ו-10 נמנעו — רוב שהספיק לקבלת ההחלטה.

למחרת היום חל מפנה מדכא. מספר הבר: "אך נפתחה הישיבה בבוקר, כאשר הודיע נציג האיטלי כי קיבל הוראות חדשות, ונדרש עתה להצביע נגד החלוקה. אחריו הו-דע הנציג היתוני הודיע דומה, ואחריו נציגו הפיליפינים וצ'ילי. כך הופרכו כל הניסיו-נים שלנו.

אילו נערכה הצבעה באותו יום, היו 30 מדינות מצביעות בעד החלוקה, 17 נגדה ו-10 היו נמנעים. היה זה פחות מן הרוב שהיה דרוש לקבלת ההחלטה.

הבקשה האחרונה. האיש שהגן על הפירצה היה הפרופסור פאכרגאט. במשך חצי שעה נאם נגד עריכת הצבעה באותו יום. בינתיים עבר הזמן, ויום חגיהודיה התקרב. עוד 11 נואמים נרשמו לויכוח. אילו נשמעו, היתה הישיבה נמשכת כל הלילה, והנציגים לא היו יכולים לחגוג את ההודיה במרץ הדרוש למחרת היום.

עובדה זו נתנה תירוץ מספיק לדי-אר-אנה, נציג בראזיל. הוא דרש את דחית הישיבה עד ליום השני — גורם שהפך למכריע. הצעת הדחיה נתקבלה ב-24 קר-לות נגד 21. רק מעטים ידעו אז כי אראנה לא דאג רק לנוחיות הנציגים, אלא התחשב בעיקר בצורך המשלחת היהודית להשיפע מחודש על הנציגים החשובים. זאת נתגלה רק כאשר נסתבר כי אמו הזקנה מילאה תפקיד מרכזי בימים הגורליים ההם.

"הסיפור שנתגלה", מספר עתה הבר, "הוא כי כמה ציונים חשבוים בבראזיל פנו אל אמו של אראנה בבקשה שתתערב אל-בנה, כאשר סימנו את דבריהם על מלחמת היהודים לצדק ולהכרה כאומה, הבריקה האם לבנה בניו-יורק: 'בימים האחרונים של חיי, אני רוצה לתרום תרומה לענין אנושי גדול, לטובת המדינה היהודית. זוהי אולי בקשתי האחרונה אליי. תן לי את הסיפוק להיות בין אלה שעזרו לגאולת העם הי-הודי'."

33 בעד. כאשר בא היום הגורלי, "כי-חן אראנה את הישיבה עד לרגע בו נערכה ההצבעה. מיליוני יהודים בעולם הקשיבו בנשימה עצורה כאשר נספרו הקולות: 33 בעד, 13 נגד, 10 נמנעים. האו"ם החליט על הקמת המדינה היהודית."

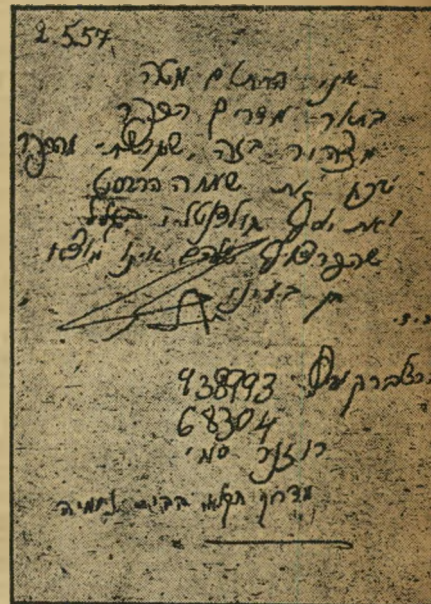
אגודות

האורחים הוגנו הנוצה

על ההזמנות שבידי האורחים היו מוד-פסים שמותיהם של שלושה מוסדות י-י-פאיים: אגודת העתונאים המקומית, האגודה החרבית אליאנס פרנסיז, וסולל בונה. אולם בפתח האולם בו נערכה קבלת הפנים לעתונאים משתתפי הקונגרס העולמי של עתונאים כותבי צרפתית (העולם הזה 1050) ניצב, יחד עם נציגי שלושת המוסדות הי-מוזינים, גם נציג נוסף: קצין התפקידים הי-מיוחדים של משטרת חיפה. אנשיו היו מפור-זרים ברחוב שלי האולם ובאולם עצמו.

כרגיל בחיפה, זומנו קצין התפקידים הי-מיוחדים ואנשיו למשימה חשובה מאוד: למ-נוע מאנשי האגודה הידידות ישראל-צרפת לחזור לאולם מלון לבה-הרמל, בו נערכה קבלת-הפנים. "לא הוזמנו אתכם, אינכם רצויים כאן," אמר כתב ידיעות אחרונות יצחק וייט לעורך-הדין בן-עמי גורביץ' וחבריו אנשי האגודה הלא-מאמיית.

גורביץ' נכנס בלי הזמנה. הוא עמד ב-פתח האולם, העיף מבט לעבר השותפות העמוסים כל-טוב, בראש בעיניו את הכ-תבים הצרפתיים. עוד פאטו בוקר קיבלו מידיו כרוזים, בהם האשים את עורך-הדין (המשך בעמוד 8)

המיסמך המאמר

לא טובים ומגדלי פיאור

גף לארגון המושבים של העובד הציוני, ובית-הספר הוא חילוני.

חודשים אחרים אחרי שעלו על הקרקע, התארגנו העולים החדשים ושלחו בקשה ל-שר החינוך והתרבות, ביקשו הקמת בית-ספר דתי במושב. "אנו מבקשים לתת לנו יוסי-רשימה לבית-ספר דתי משום שעבר גר-עון שמא, מוכיר הכפר, על כל בית ו-בית ואמר לנו שהדתיים לא טובים ומגדלי-סיאור. אנו רוצים אך ורק בית-ספר דתי ולכן באנו על החתום."

אישור ככתב. מוכיר המושב גדעון שמאי ומונהל בית-הספר אליהו, עשו כל אשר ביכולתם כדי להחתים את ההורים על פסיציה שניה, שתבטל את הפסיציה הקוד-מת. אולם פעילי המחנה התורתי הגיעו ל-בית-נחמיה בעיצומו של המאבק. שני הי-צעירים שנשלחו למושב, שמחה הרבסט ו-יוסף גולדנשל, התלו לנהל תעמולה בקרב ההורים, לבל יבטלו את חתימותיהם הקוד-מות.

כבר ביום בו הגיעו למושב, נתקלו שני הצעירים בשני המדריכים החקלאיים של בית-נחמיה, סמי רוזנר והרצל ברקוביץ, נתי-בוע ילדים לעזוב מיד את המושב. "מדוע עלינו לעזוב את המקומי?" שאל הרבסט את המדריכים. "מפני שהפרצות שלך אינו מוצא חן בעינינו, ענה לו סמי רוזנר, ללא היסוס."

פעילי המחנה התורתי ביקשו חתיד-דעת זו בכתב. להפתעתם, הסכימו המדריכים ברצון. הם תלו דף גייר מבלוק המכתבים של אחד מהם, כתבו עליו את האישור הי-בא (ראה גלופה): "אני החתום מטה, בתור מדרין הכפר, מצהיר בזה שגירשתי מהכ-פר בכוח את שמחה הרבסט ואת יוסף גול-דנשל, בגלל שהפרצות שלהם אינו מוצא-חן בעינינו."

כדי שלא תיפול טעות בוהות החתימות המתנוססות על אישור זה, הוסיפו המדרי-כים גם את מספרי תעודות הזהות שלהם: 938993 ו-68304.

הצעירים הדתיים הסתלקו.

היסטוריה

ספר לאמא

כאשר מלאו השבוע 10 שנים להחלטה

מדוע נדבקים שלישי פרי-ההדר לכסאות

עסקי ההדרים

העתונאים, שתשומת-לבם הופנתה להצעה, כיוונו אליה את זרקורי הפירסומה. קבוצת רוני-התפוזים, הרגילים לבצע את מלאכתם בשקט ובאופן פנימי, מצאה את עצמה לפתע במרכז אורות הבמה.

בשבוע שעבר היה נדמה כאילו הקרב כבר נסתיים במפלה מוחצת של שלישי ענף-ההדרים. הציונים-הכלליים אסרו על מנהיגיהם להצדיק את החוק בשם המפלגה, אני שי המועצה לשיווק פרי הדר טענו כי הי-הצעה אינה סופית, וכי יחזרו ויכניסו בה שינויים יסודיים.

★ ★ ★

התקפת-בזק

ראו, לפתע, ירדה ידיעה מדהימה על לוחמי חרות תפוזי ישראל. למרות כל ההמולה, עמדו הפיאודלים של ענף ההדרים לבצע התקפת-בזק שתכבוש את היעד מי-כיוון בלתי-צפוי, תוך ניצול מלא של גורם ההפתעה, ההסחה וההטעיה.

כיום מורכבת המועצה לשיווק פרי הדר מחמישה אנשים: שלושה נציגי השלטון, איש הסקטור הפרטי ואיש הסקטור ההס-תרותי. האדם הקובע בה הוא יצחק רוקח, נציג ה"פרטיים", שמינויו ("הזמני") ניתן לו עוד מטעם הנציב העליון הבריטי.

לפי החוק המוצע, תהיה המועצה מור-כבת מציבור הרבה יותר גדול של אנשים ממנינם. את המינויים יבצע שר-החקלאות, על-פי רשימה שתוגש לו מטעם ארגוני הי-מגדלים — היינו, על-ידי הביורוקרטיה הי-מבוצרת השולטת בארגונים אלה, בהם אין לפרדסן היחיד שום סיכוי להשפיע השפעה של ממש.

השבוע נודע פתאום כי שר-החקלאות ער-מד למנות מועצה חדשה. המינוי אמנם יכר-צע לפי החוק הישן, שערדנו בתוקפו, אולם הוא יקים מועצה שכבר תתאים בהרכבה להצעת-החוק החדשה. ההנחה הברורה: אחרי שכבר יוקם המוסד, יתיאשו הלוחמים נגד ההצעה. גם הפרדסנים המתמרדים יבינו כי גורלם יהיה עתה תלוי באנשים שכבר מונה, והם יעדיפו לשחק. השלטון החדש ייכנס להיכל מבדע לדלת האחורית.

אולם השלטון החדש לא היה חדש כלל. הרשימה אמנם היתה מורכבת מ-18 שמות — 10 נציגי הסקטור ה"פרטי" ו-8 אנשי הסקטור ההסתרותי, נוסף על 3 נציגי השלטון. אולם ההרכב לא היה אלא הסחאה להמשכת המצב הקיים: השלטן יהיה יצחק רוקח, בעזרת הסדר פנימי עם אנשי השלטון והממשלה, לתועלת כל הצדדים המעוניינים. השאלה היתה רק: האם הוא מביא תועלת גם לפרדסנים עצמם?

הצורה בה פועל הסדר זה היא אחת הי-דוגמות המאלפות ביותר למהות המיבונה הכלכלי בישראל.

★ ★ ★

שאלת 150 חמויינים

בכל סיפורי-התעמולה שלהם, תיא-רו שלישי התפוזים את עצמם כעסקנים אידיאליסטים, העושים ימים כלילות לטובת הכלל, ללא שום טובת-הנאה לעצמם. הם הצילו את הפרדסנות משפל הדרגה, אירגנו את השיווק, דאגו למחירים הוגנים והשליטו סדר ומשטר — עד שבא דובינר, המסית והמדיח, המשתדל להפוך את עגלת הת-פוזים לצורך מטרות אפלות.

הפרדסנים הלוחמים, שנמנעו מהתקפות אי-שיות, לא עשו דבר כדי להפריך תמונה תמימה ויפה זו. אמנם גינו את תאוות-הש-ררה של השליטים בענף, אולם הציבור הי-רחב נשאר נבוך. הוא לא הבין מדוע נדב-קים השליטים הקיימים בעקשנות אגדתית כזאת לכסאותיהם, מנהלים מלחמת-הגנה כה גואשת, עד כדי שימוש באמצעים מורדים ביותר, כגון שימוש בכספי הפרדסנים ל-מימון תעמולתם.

פתרון התעלומה טמון במספר פשוט אחד: ענף הפרדסנות מכניס בשנה כ-100 מיליון ל"י. חומרי האריזה עולים כ-15 מיליון ל"י. 15 מיליון ל"י נוספות מוצאות על תובלה ו-ל הסכומים העצומים האלה — קרוב ל-130 מיליון ל"י צריכת בשנה — עוברים תחת ידיהם של השליטים במועצה לשיווק פרי-הדר.

בסום זה עולה מדי שנה בשנה, עם הגר-

דחי מגידת-עצמאות חדשה!

"קרא בהתרגשות סרדסן קשיש, בעל פנים אדומות. בחדר הגדול של המשרד בשדרות רוטשילד, תל-אביב, שררה דממה חגיגית. מפעם לפעם קרא המוכיר בשמו של פרדסן, ובשם המושבה אותה הוא מייצג. האיש קם, ניגש בצעדים כבדים לשולחן, חתם את חתימתו, ברצינות של שגריר הי-משתתף בחיבור מיסמך היסטורי.

בסך הכל חתמו 62 איש — איכרים קשוחיים וקשיעורף מ-22 מושבות בארץ. מזה שנים רבות לא התכנסה במדינה נצי-גות כה מקורית ובלתי-אמצעית של ציבור הפרדסנים.

היתה סיבה להתרגשות זו. כי הי-62 חת-מו על פניה רשמית אל שר-החקלאות, דרשו לבטל את הצעת חוק ההדרים ש-הוצעה על-ידי המועצה לשיווק פרי הדר, אשר המנהיגים המוכרים של הפרדסנות סמכו את ידיהם עליה. תחת זאת דרשו החותמים לקבל טיוטה אחרת, שתוגש על-ידם. היתה זאת כמעט מכת-המוות להצעת החוק שנולדה לפני למעלה משנה בחדרי-חדרים, ושנועדה לתת לקומץ אנשים ממו-נים שלטון דיקטטורי על כל פרדסי ישר-אל (העולם הזה 1020).

★ ★ ★

סערה בכוס המין

אמזא נפלה ההצעה במקרה לידי כמה אנשים פקחיים, היתה הופכת ל-חוק המדינה. כמו עשרות הצעות-חוק אחרות, המתבטלות במטבחן של היועץ המש-פטי והדורסות בשטח זה או אחר את חרות האזרח (ראה הנידון). היתה עוברת באופן שיגרתי ממוסד למוסד, מבלי שאיש יבין כמה בדיוק המדובר. הכנסת היתה דנה בה, מבלי שרוב הח"כים המתוחכמים יטרחו אף לקרואה. אחרי שהיתה נוצרת עוב-דה מוגמרת, היו הכל משלימים עם הדין.

אולם מרד הפרדסנים תצע בפעם הרא-שונה בתולדות ישראל יתו בגלגלי מכונה משומנת זו. במאבק עקשני, בעשרות רבות של אסיפות במושבות מרכזיות ונידחות, הפך הקומץ לתנועה רצינית מאוד, שאי-אפשר היה לעבור עליה לסדר היום. שמות מצלצלים של בני שושלת הפרדסנים החתי-קים התחברו עם שמות חדשים — בוקסר מנסיציונה עם רבקה זיו מתל-מונה, רפפורט מפתח-תקפה עם דובינר הקנאדי, רפפורט מראשון-לציון עם רפיה, איש הסתדרות מר-חרד, ולוטבאק הדתי מחיבת-ציון.

פרקליטים ניתחו סעיף אחר סעיף של הצעת-החוק, גילו את סכנותיהם הסמויות.

פרדסנית זיו

ושולות וותיקות + שמות חדשים